

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Географічний факультет
Кафедра географії та менеджменту туризму

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан географічного факультету
Мирослав ЗАЯЧУК
«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Обов'язкова

Освітньо-професійна програма Міжнародний туризм,

Готельно-ресторанний сервіс та туропереїтинг

(назва програми)

Спеціальність 242 "Туризм і рекреація"

(вказати: код, назва)

Галузь знань 24 "Сфера обслуговування"

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Факультет географічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: якими мовами читається дисципліна)

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «**Основи наукових досліджень**» складена відповідно до освітньої програми „Готельно-ресторанний сервіс та туроперейтинг” та освітньої програми „Міжнародний туризм”.

Розробник: *Кілінська Клавдія Йосифівна*, професорка кафедри географії та менеджменту туризму, д. геогр. н., професорка.

Викладач: *Кілінська Клавдія Йосифівна*, професорка кафедри географії та менеджменту туризму, д. геогр. н., професорка.

Погоджено

з гарантом ОП «Готельно-ресторанний сервіс та туроперейтинг»

Галина КРУЛЬ

Погоджено

з гарантом ОП «Міжнародний туризм»

Тетяна СКУТАР

Затверджено на засіданні кафедри географії та менеджменту туризму

Протокол № 1 від «26» серпня 2025 року

Завідувач кафедри географії та менеджменту туризму

Олександр КОРОЛЬ

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Голова навчально-методичної ради географічного факультету

Наталя АНДРУСЯК

Мета навчальної дисципліни:

Мета навчальної дисципліни полягає в розкритті теоретико-методологічних та теоретико-методичних засад науково-дослідної роботи та вмінні використовувати їх у науково-дослідній та науковій діяльності.

Результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути наступних компетентностей:

- ЗК4. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Пререквізити.

Ефективність засвоєння курсу підвищує попереднє вивчення таких навчальних дисциплін: «Історія туризму і рекреації», «Рекреаційна географія», «Технологія туристичної діяльності», «Основи туризму і рекреації», «Організація рекреаційних послуг (за видами)» та ін.

2. Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути такі компетентності:

- ЗК4. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Студенти також мають:

- *знати* організацію наукових досліджень в Україні загалом і у вищих навчальних закладах, сучасні наукові методи дослідження рекреації і туризму;
- *вміти* проводити самостійні дослідження та працювати зі статистичними показниками; керуватися сукупністю етичних принципів визначених законом правил наукової доброчесності.

Опис навчальної дисципліни Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	4	4	120	2	30	16	-	-	74	-	Залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		Л	П	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
<i>Змістовий модуль 1. Предмет, об'єкт і завдання курсу «Основи наукових досліджень»</i>						

Тема 1. Вступ. Зміст, предмет і завдання і методи вивчення дисципліни	11	4	2	-	-	5
Тема 2. Організація науково-дослідної роботи в Україні	16	4	2	-	-	10
Тема 3. Наукові школи. Академічна доброчесність в науковій діяльності	16	4	2	-	-	10
Тема 4. Види студентських науково-дослідних робіт	16	4	2	-	-	10
Всього за ЗМ 1	59	16	8	-	-	35
Змістовий модуль 2. Реалізація науково-дослідної роботи у різних видах діяльності						
Тема 5. Планування та організація наукових досліджень	11	4	2	-	-	5
Тема 6. Методи проведення наукового дослідження	18	4	2	-	-	12
Тема 7. Робота над літературними джерелами.	16	2	2	-	-	12
Тема 8. Науково-дослідна діяльність студентів	16	4	2	-	-	10
Всього за ЗМ 2	61	14	8	-	-	39
Всього	120	30	16	-	-	74

Тематика лекційних занять з переліком питань

	<i>Назва теми з основними питаннями</i>
1.	Вступ. Зміст, предмет і завдання і методи вивчення дисципліни. 1. Актуальність вивчення дисципліни. Мета, об'єкт, предмет, методи та практична значимість. 2. Видова структура наукових робіт.
2.	Організація науково-дослідної роботи в Україні. 1. Заклади освіти і науки в Україні. 2. Науково-дослідна робота у вищих навчальних закладах. 3. Науково-дослідна робота в організаціях, установах, профільних університетах.
3.	Наукові школи. Академічна доброчесність в науковій діяльності. 1. Основні етапи становлення наукової школи. 2. Визначення наукової школи. 3. Наукові школи в географії, туризмі та рекреації. 4. Наукова діяльність. 5. Академічна доброчесність.
4.	Види студентських науково-дослідних робіт. 1. Тези та наукові статті у фахових виданнях. 2. Реферати. 3. Курсові роботи. 4. Бакалаврські роботи. 5. Магістерські роботи.
5.	Планування та організація наукових досліджень. 1. Планування наукового дослідження (вибір теми, обговорення з науковим керівником, ін.).

	<p>2. Організаційні моменти наукового дослідження.</p> <p>3. Аналіз та синтез існуючих наукових доробок.</p>
6.	<p>Методи проведення наукового дослідження.</p> <p>1. Група філософських методів.</p> <p>2. Дисциплінарні методи.</p> <p>3. Міждисциплінарні методи.</p>
7.	<p>Робота над літературними джерелами.</p> <p>1. Монографії, збірники наукових статей.</p> <p>2. Матеріали вітчизняних і зарубіжних наукових та науково-практичних конференцій.</p> <p>3. Періодичні видання, науково-публіцистичні видання, есе.</p>
8.	<p>Науково-дослідна діяльність студентів.</p> <p>1. Вибір теми дослідження.</p> <p>2. Аналіз літературних джерел.</p> <p>3. Створення авторського алгоритму дослідження.</p> <p>4. Виконання науково-дослідної роботи.</p>

Тематика практичних занять з переліком питань

№ з/п.	Назва теми (питання/завдання)
1.	<p>Назва: Наукові школи в Україні. Процеси формування.</p> <p>Завдання: Охарактеризувати сучасні актуальні наукові дослідження та виявити наукові школи. Характеристика сучасних напрямів діяльності наукових шкіл України.</p>
2.	<p>Назва: Сучасні наукові товариства України.</p> <p>Завдання: Характеристика наукових товариств України в галузі географії. Опис сучасних наукових товариств.</p>
3.	<p>Назва: Види науково-дослідної роботи: експедиції, практики, семінари.</p> <p>Завдання: Проаналізувати види науково-дослідної роботи. Комплексна характеристика видової структури науково-дослідної роботи.</p>
4.	<p>Назва: Видова структура науково-дослідних робіт у вищих навчальних закладах України.</p> <p>Завдання: Проаналізувати види науково-дослідних робіт. Комплексна характеристика науково-дослідної діяльності в Україні.</p>
5.	<p>Назва: Методичний оператор у сучасних дослідженнях: методи, підходи, принципи.</p> <p>Завдання: Скласти перелік методів, підходів і принципів. Охарактеризувати їх. Опис основних методів, підходів і принципів.</p>
6.	<p>Назва: Наукові дослідження у країнах Європи (на прикладі Польщі та Румунії).</p> <p>Завдання: Виявити науково-методичні, організаційні та технічні аспекти наукових досліджень у галузі туризму та рекреації Польщі та Румунії.</p>
7.	<p>Назва: Виконання реферату. Структура та основні змістовні складові.</p>

	Завдання: Охарактеризувати структуру за захист реферату. Визначити процедуру захисту виконаного реферату.
8.	Назва: Підготовка та виконання курсової роботи. Завдання: Охарактеризувати структуру курсової роботи, скласти план (простий, складний), підготувати презентацію до теми курсової роботи.
9.	Назва: Підготовка та виконання бакалаврської роботи. Завдання: Охарактеризувати структуру бакалаврської роботи, скласти план (простий, складний), підготувати презентацію до теми бакалаврської роботи.
10.	Назва: Підготовка та виконання магістерської роботи. Завдання: Охарактеризувати структуру магістерської роботи, скласти план (простий, складний), підготувати презентацію до теми магістерської роботи. Визначити змістовну відмінність магістерської роботи.
11.	Назва: Написання тез доповіді на студентську конференцію. Завдання: Підготовка та написання авторських тез доповіді.

Завдання для самостійної роботи студентів*

<i>№ з/п.</i>	<i>Назва теми</i>	<i>Завдання для самостійної роботи</i>	<i>Кількість годин</i>
1.	Організація науково-дослідної роботи в туризмі	1. Визначити ключові моменти наукової роботи з туризму. 2. На прикладі одного туристичного об'єкту скласти план його наукового дослідження	8
2.	Організація науково-дослідної роботи в рекреації.	1. Визначити сучасні вимоги до створення рекреаційного комплексу. 2. Виявити ключові моменти проведення науково-дослідного аналізу рекреаційного об'єкта.	8
3.	Основні види науково-дослідної роботи	1. Виявити основні види науково-дослідної роботи. 2. Провести порівняльний аналіз двох видів (до прикладу: реферат – тези доповіді на конференцію) науково-дослідної роботи.	8
4.	Основні вимоги до проведення досліджень у сфері туризму	1. Охарактеризувати специфічні ознаки/характеристики дослідження туристичного об'єкта. 2. Виявити соціально-економічні, географічні, політичні, культурні, екологічні аспекти сфери туризму.	8
5.	Основні вимоги до проведення науково-дослідних досліджень у рекреації	1. Користуючись літературними джерелами описати 10 найбільш часто вживаних вимог до проведення наукового дослідження об'єкта рекреації.	7
6.	Основні методи дослідження у	1. Виявити групи філософських, дисциплінарних і міждисциплінарних	7

	рекреаційно-туристичному природокористуванні	методів дослідження при вивченні питань рекреаційно-туристичного природокористування. 2. Охарактеризувати креативні методи дослідження.	
7.	Вимоги до оформлення курсових робіт	1. Ознайомитися з вимогами оформлення курсових робіт. Виявити ключові положення вказаної роботи.	7
8.	Вимоги до оформлення бакалаврських робіт	1. Ознайомитися з вимогами оформлення бакалаврських робіт. Виявити ключові положення вказаної роботи.	7
9.	Вимоги до оформлення магістерських робіт	1. Ознайомитися з вимогами оформлення магістерських робіт. Виявити ключові положення вказаної роботи.	7
10.	Вимоги до оформлення студентських науково-дослідних робіт в Україні	1. Охарактеризувати групи вимог до оформлення студентських науково-дослідних робіт. 2. На конкретному прикладі проаналізувати існуючі вимоги.	7
Разом			74

*Питання, винесені на самостійне опрацювання, включені до тематичного і підсумкового тестового контролю.

Методи навчання

Під час викладання даної навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

- лекція, аналіз, пояснення, проблемна ситуація, консультація;
- дослідна робота;
- презентації, відеоматеріали;
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (Moodle, Google Meet);
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни.

Система контролю та оцінювання

Засоби оцінювання

- контрольні роботи;
- усне опитування;
- захист і презентація результатів виконаних практичних.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Засобами оцінювання та демонстрування результатів є:

- стандартизовані тести;
- завдань (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- доповідь із презентацією з теоретичних питань.

Форми поточного контролю:

- усна (відповідь студента по теорії щодо виконання практичних завдань);
- захист і презентації результатів виконаних практичних завдань;
- письмова (тестування);

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять і має на меті перевірку знань здобувачів вищої освіти з окремих тем шляхом виконання конкретних завдань (дослідницько-творчі роботи, презентації чи тематичні тестування). Кількість передбачених балів за різні види робіт також зазначені у силабусі та в системі дистанційного навчання Moodle, куди студенти можуть завантажувати роботи, і де здійснюється тестовий контроль. Результати оголошуються під час занять та/або виставляються в Moodle. Самостійна робота враховується при складанні поточних і підсумкових тестів та усних відповідях на семінарах, під час захистів практичних і лабораторних робіт.

- Тестові завдання (або перелік запитань) розроблені до кожної теми (змістового модуля). Підсумкові тести та білети (залік) покликані перевірити рівень засвоєння теоретичного матеріалу, здатності осмислити і відтворити зміст даної частини дисципліни.

Форма підсумкового контролю: залік (тестування).

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни, які варто визначати за допомогою числової (відсоткової) шкали оцінювання знань і трансформувати в оцінку використовуваної рейтингової шкали у кількості балів, що виділяються для кожного запланованого результату навчання навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання за основними видами робіт – [завантажити >>>](#)

Розподіл балів, які отримують студенти

<i>Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)</i>								<i>Кількість балів (залікова робота)</i>	<i>Сумарна к-ть балів</i>
<i>Змістовий модуль №1</i>				<i>Змістовий модуль № 2</i>					
T1	T2	T3	T4	T5	6	7	8	40	100
5	5	5	5	10	10	10	10		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	зараховано
	B (80-89)	зараховано
	C (70-79)	зараховано
	D (60-69)	зараховано
	E (50-59)	зараховано
Незараховано	FX (35-49)	(не зараховано) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(не зараховано) з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Актуальність вивчення дисципліни. Мета, об'єкт, предмет, методи та практична значимість.
2. Видова структура наукових робіт.
3. Організація науково-дослідної роботи в Україні.
4. Заклади освіти і науки в Україні.
5. Науково-дослідна робота у вищих навчальних закладах.
6. Науково-дослідна робота в організаціях, установах, профільних університетах.
7. Наукові школи. Академічна доброчесність в науковій діяльності.
8. Основні етапи становлення наукової школи.
9. Визначення наукової школи.
10. Наукові школи в географії, туризмі та рекреації.
11. Наукова діяльність.
12. Академічна доброчесність.
13. Види студентських науково-дослідних робіт.
14. Тези та наукові статті у фахових виданнях.
15. Реферати.
16. Курсові роботи.
17. Бакалаврські роботи.
18. Магістерські роботи.
19. Планування та організація наукових досліджень.
20. Планування наукового дослідження (вибір теми, обговорення з науковим керівником, ін.).
21. Організаційні моменти наукового дослідження.
22. Аналіз та синтез існуючих наукових доробок.
23. Методи проведення наукового дослідження.
24. Група філософських методів.
25. Дисциплінарні методи.
26. Міждисциплінарні методи.
27. Робота над літературними джерелами.
28. Монографії, збірники наукових статей.
29. Матеріали вітчизняних і зарубіжних наукових та науково-практичних конференцій.
30. Періодичні видання, науково-публіцистичні видання, есе.
31. Науково-дослідна діяльність студентів.
32. Вибір теми дослідження.
33. Аналіз літературних джерел.
34. Створення авторського алгоритму дослідження.
35. Виконання науково-дослідної роботи.
36. Організація науково-дослідної роботи в туризмі
37. Організація науково-дослідної роботи в рекреації.
38. Основні види науково-дослідної роботи
39. Основні вимоги до проведення досліджень у сфері туризму
40. Основні методи дослідження у рекреаційно-туристичному природокористуванні
41. Вимоги до оформлення курсових робіт
42. Вимоги до оформлення бакалаврських робіт
43. Вимоги до оформлення магістерських робіт
44. Вимоги до оформлення студентських науково-дослідних робіт в Україні

Зарахування результатів здобутих шляхом неформальної освіти

Відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (протокол №16 від 25 листопада 2024 року)» (<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування навчальних елементів, а також отримання додаткових балів за результатами **неформальної освіти**:

– робота чи стажування за фахом, що підтверджується документом із підприємства та забезпечує набуття компетентностей, передбачених навчальною дисципліною;

– проходження безкоштовних навчальних тренінгів (вебінарів, семінарів), що проводяться на платформі Prometheus (<https://prometheus.org.ua>) та інших фахових платформах, за умови отримання безкоштовного сертифікату.

Результати зараховуються лише для відповідних тем лекційних і семінарських занять, практичних і лабораторних завдань даної навчальної дисципліни у кількості балів, що виділяються на цей навчальний елемент.

Рекомендована література

Основна

1. Кілінська К. Організація науково-дослідної роботи з географії в Україні. Чернівці. ЧДУ. 1997. 22 с.

2. Кілінська К. Основи науково-дослідної роботи з географії. Навчально-методичний посібник. Чернівці, „Рута”, 2001. 112 с.

Додаткова

1. Кілінська К. Основи географічного прогнозування. Чернівці: Навч. метод. посібник. Вид-во «Рута», 2003. 60 с.

2. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень.: Навч. посіб. К.: ВД «Професіонал», 2004. 240с.

3. Михалевська Т.В., Ісаєнко В.М., Гроза В.А., Криворотько В.М. Моделювання і прогнозування стану довкілля. У 2 ч. 4.1. К.: Книжкове вид-во НАУ, 2006. 212 с.

4. Свердан М.Л., Свердан М.Р. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2006. 352 с.

5. Шейко В.М., Куншаренко Н.М. Організація та методика НДД: Підруч. Для вищ. навч. закладів. Харків : ХДАК, 1998. 288 с.

6. Фаренік С.А. Логіка і методологія наукового дослідження. Наук.-метод. посібник. К.: Вища школа, 2000.

Інформаційні ресурси

1. Про туризм [Електронний ресурс]: закон України від 15 вересня 1995 р. №325/95-ВР. -Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.

2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua

3. UNWTO [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.

Політика щодо академічної доброчесності

Здобувачі вищої освіти зобов'язані виконувати положення принципів академічної доброчесності: виконувати всі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб; не допускати списування під час проведення контрольних заходів (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв); надавати для оцінювання лише результати власної роботи; не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів; не публікувати і не розповсюджувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- «Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/bkyl5klw/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>);
- «Положенням про виявлення та запобігання академічному плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» (https://www.chnu.edu.ua/media/vupnho4k/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf)